

Låsby, den 20. januar 2020

Sagsnr. 2019-4041, Doknr. 172740

Adoption & Samfund har med tak modtaget "Høring over Ankestyrelsens undersøgelse af mulige alternativer til den eksisterende struktur for den internationale adoptionsformidling i Danmark", udsendt den 20. december 2019. Vi har følgende bemærkninger:

Indledningsvist skal det oplyses, at vi også tidligere har fremlagt vores synspunkter om en fremtidig (økonomisk) bæredygtig struktur på adoptionsområdet, og vi har herunder flere gange påpeget, at det er kritisabelt, at høringen hidtil er foregået i en lukket embedsmandskreds uden inddragelse af interessenter for adoptanter og adopterede på området. Der tegner sig, som vi opfatter det, et billede af, at man fra Ankestyrelsens side allerede har lagt sig fast på, at man foretrækker en statslig model på adoptionsområdet.

Vi vil nedenfor redegøre for, hvorfor vi mener, at en statslig model er en uvis og dermed ufarbar vej at gå på adoptionsområdet i Danmark. Vi henviser ligeledes til diverse materialer, breve, kronikker, læserbreve, henvendelser til Social- og Indenrigsminister Astrid Krag, henvendelser til en række politiske ordførere på Socialområdet, AST, Folketingets Ombudsmand m.fl. Eksempler på disse henvendelser er vedlagt sidst i høringssvaret.

Det haster meget med at finde en løsning. Optaget af nye ansøgere på venteliste er suspenderet, og indtil der kan gives nogle klare garantier for fremtiden for international adoption til Danmark til ansøgerne, vil færre og færre vælge adoption som en god familieform. Vi frygter, at mange vil opsøge og anvende illegale adoptioner og surrogatmødre mv. Det er til betydelig skade for alle de børn, der kunne have stor gavn af at få en god familie, og det er efter vores opfattelse ethvert barns ret.

1. Hvorfor kan en statslig model (undersøgelsen, side 60ff) ikke fungere:

Der findes ikke i dag noget steds i verden dokumentation for, at en statslig model kan fungere. Med henvisningen i undersøgelsen, side 12, til adoptionsmodellen i f.eks. Australien, skal man her huske på, at Australien har et ganske andet politisk syn på international adoption, for her er det politisk besluttet, at adoption skal begrænses mest muligt. Langt den største andel af adoptioner er nationale adoptioner, mellem territorierne i Australien, se dette link <https://www.aihw.gov.au/reports/adoptions/adoptions-data-visualisations/data>, især tabel S1 og tabel S10 der viser formidlingerne i 2018-19.

Vi mener, at det er væsentligt at fremhæve, at det fremgår af ISS' rapport side 50, at ISS har forbehold i forhold til at fremme den australske adoptionsmodel, med henvisning til modstanden mod adoption i Australien, der netop er politisk og historisk betinget.

Hertil kommer, at en statslig model vil begrænse antallet af samarbejdspartnere i oprindelseslandene, idet en række lande og organisationer ikke kan/vil samarbejde med en statslig myndighed, men tværtimod forlanger, at samarbejdet skal foregå med en privat funderet NGO.

Vi opfatter det altså som særdeles kritisk for fremtiden for international adoption til Danmark, hvis opgaven skal varetages af en statslig myndighed, f.eks. i Ankestyrelsen. Det er helt afgørende for opgavevaretagelsen, at de rette personlige, faglige, sociale, kulturelle og helt unikke og adoptions-specifikke kompetencer findes hos de medarbejdere, der skal arbejde med adoptionsområdet. Dette gælder for alle aspekter af opgaven:

- Evnen til med stor empati og kulturel forståelse at opsøge nye samarbejdspartnere, indgå i et nyt samarbejde med disse, og varetage den løbende dialog i samarbejdet
- Indgå i et tillidsfuldt samarbejde "i øjenhøjde" med oprindelseslandets organisationer og myndigheder m.fl. under udvisning af respekt for oprindelseslandets kultur, historie og udvikling
- Med socialfaglig baggrund rådgive kommende og nuværende adoptanter og adopterede gennem adoptionsprocessen, før, under og efter adoptionen

Det fremgår af ISS' rapport, side 51ff, at også ISS beskriver, at der er væsentlige indvendinger mod at overgå til en statslig model, da der er betragtelig risiko for at man vil miste de samlede adoptionskompetencer, som DIA og de tidligere organisationer har oparbejdet siden adoptioner tog sin begyndelse i Danmark i 1964.

Adoption & Samfund mener, at adoptionsformidlingsopgaven bedst varetages af en eller flere private NGO'er med et rimeligt omfang af eksternt, afbalanceret statsligt tilsyn, under rådgivning fra Udenrigsministeriet, da man her netop har den fornødne globale og interkulturelle forståelse, som er forudsætningen for at skabe et tillidsfuldt samarbejde i alle egne i verden.

Hermed påpeger vi samtidig, at vi ikke mener, at de ovenfor nævnte kompetencer findes eller kan etableres i Ankestyrelsen, som vi mener udelukkende bør varetage sin hovedopgave, at føre tilsyn. Endelig må vi påpege, at det i den beskrevne statslige model forekommer uklart, hvem der skal føre tilsynet med Ankestyrelsen, der i en statslig model selv skal udfærdige reglerne og selv skal udføre formidlingsopgaven. Hvordan sikres en uafhængig klageadgang for de kommende ansøgere/adoptanter i forhold til Ankestyrelsens sagsbehandling og afgørelser?

2. Økonomi og den islandske model:

Et væsentligt element i at finde en økonomisk bæredygtig model er udover de statslige omkostninger på området ligeledes de omkostninger, de enkelte adoptanter påføres. Som nævnt i vores tidligere henvendelser, ligger gebyret dags dato mellem 165.000 og 293.000 kr. for at adoptere et barn. Det siger sig selv, at de færreste danskere med en almindelig indkomst har råd til det. Gebyrernes størrelse har tidligere haft mediernes og ministres bevågenhed. Den forrige minister på området udtalte omkring årsskiftet 2016/17 til mediernes, at adoption ikke bør være forbeholdt eliten. Vi kan ikke være mere enige.

Derfor er vi også meget optaget af, at få pengene ud af adoptionerne, således at den (eller evt. de) formidlende organisation(-er) tildes et driftstilskud, der sikrer, at eventuelle udsving i antallet af ansøgere og adopterede børn ikke vil medføre økonomisk usikkerhed for, om allerede udsendte ansøgninger til oprindelseslandene, rent faktisk kan færdiggøres på et økonomisk forsvarligt grundlag.

Driftstilskuddet bør derfor være af en sådan størrelse, at adoptanterne alene pålægges de variable omkostninger til adoptionens gennemførelse. Samtidig bør adoptionerne fremover blive betydeligt billigere for adoptanterne. De samlede omkostninger til en sådan næsten fuldt statsfinansieret model er med nutidens antal adoptioner og ansøgere forholdsvis beskedne, omkring 12 mill. kr. årligt, ved et uændret antal sager, hvilket undersøgelsen da også viser, se især undersøgelsen side 46. Det er væsentligt at bemærke, at staten samtidig vil undgå at skulle udbetale det statslige adoptionstilskud til adoptanterne, i år 2019 ca. 2.5 mio. kr.

”Det fremgår af EY’s (robustheds-) analyse, at et væsentligt øget statstilskud er nødvendigt, hvis der skal sikres økonomisk bæredygtighed i adoptionsformidlingen”, se undersøgelsen side 47. Adoption & Samfund ønsker samtidig at understrege, at det ikke fremmer gennemsigtigheden og slet ikke åbenheden i Ankestyrelsens arbejde, at man har nægtet Adoption & Samfund aktindsigt i EY’s robusthedsanalyse, og dermed de beregningsmodeller der er anvendt i undersøgelsens konklusioner. Vi finder det derfor meget vanskeligt med sikkerhed at kunne forholde sig til tallenes og konsekvensberegningernes validitet.

En god finansieringsmodel findes i **Island**, hvilket vi har påpeget adskillige gange, dog uden at dette faktum får nogen nævneværdig placering i undersøgelsen, hvilket må undre. I Island indgår den formidlende organisation og Justitsministeriet i et tæt og tillidsfuldt samarbejde, og man drøfter jævnligt de økonomiske rammer for de fremtidige adoptioner til Island. Pt. finansierer staten i Island ca. 75% af organisationens omkostninger. Modellen blev indført i 2013 efter drøftelse med parlamentets medlemmer, og en aftale blev indgået, da der var en fælles forståelse for, at man ikke kunne hæve gebyrerne i Island.

Aftalen bliver evalueret årligt, og der er sket fornyelser af selve aftalen i 2015 og igen senest i 2018. Organisationen hviler på denne måde i sig selv, og adoptionsområdet overlever og motivationen blandt organisationens medarbejdere påvirkes ikke af udsving i antallet af ansøgere og adopterede børn.

Det er Adoption & Samfunds opfattelse, at en lignende model med stor fordel kan indføres i Danmark. På denne måde tages pengene ud af adoption, det er mere gennemsigtigt for ansøgerne, og ansøgerne/adoptanterne bærer selv de variable omkostninger.

DIA, og de andre formidlende organisationer i Norden har stigende udfordringer, og dermed omkostninger forbundet med et stigende behov for hjælp til de adopterede med ”teknisk PAS”, dvs. undersøgelse af biologisk ophav, søgning af rødder mv., dels ved gennemgang af eget sagsmateriale, der findes på diverse lagre/depoter, i papirform og, dels ved rådgivning om de mange psykologiske aspekter ved at søge rødder.

Da antallet af adopterede falder, og antallet af henvendelser stiger, er det de nuværende ansøgere og de adopterede selv, der reelt finansierer dette arbejde. Danmark har igennem årene taget godt imod tusinder af adoptivbørn, og vi har dermed et meget stort medansvar for, at disse behov også fremover dækkes. Arbejdet bør derfor efter vores klare opfattelse være 100% statsligt finansieret, evt. med en symbolsk brugerbetaling (som man også vil have råd til, hvis man er under uddannelse).

Afslutningsvist ønsker Adoption & Samfund at erindre om, at de i undersøgelsen omtalte strukturelle svagheder ved den nuværende monopollignende tilstand på adoptionsområdet alene skyldes en politisk beslutning om at (tvangs-) sammenlægge Danadopt og Adoption Center til Danish International Adoption, jf. undersøgelsens side 60.

3. Omfang af det statslige tilsyn og tilsynets placering:

Før var vi i Danmark blandt de bedste i verden til adoption, og vores nordiske tilgang var eftertragtet mange, ikke mindst de lande som Danmark samarbejder med på adoptionsområdet. Vores rådgivning til familierne, før, under og efter adoptionen er stadig enestående i verden.

I dag betaler vi imidlertid mere end 5 millioner årligt til ekstraordinær kontrol af ca. 40-50 adoptionssager om året. Det samlede beløb til tilsynet med adoptioner løber op i mere end 20 millioner kr., uden at en eneste adoptionssag er blevet stoppet på grund af problemer. Det har udviklet sig til at være verdens dyreste kontrolsystem. Omsat til tilsyn pr. adoptivbarn, er det nu på svimlende 115.000 kr., vel og mærke uden at der er registreret en eneste konkret sag ud af det. Vi er sikre på, at disse mange midler kunne være anvendt meget bedre, f.eks. til at finansiere den formidlende organisations drift.

Erfaringerne fra den islandske model synes at vise, at et meget kraftigt offentligt tilsyn kan begrænses, når de samarbejdende parter, den formidlende organisation og Justitsministeriet, har tillid til hinanden. Dette tillidsforhold bør kunne genetableres med en dansk model med (næsten) fuld statslig finansiering, ikke mindst i lyset af de erfaringer, der er opnået gennem det hidtil førte tilsyn.

Med venlig hilsen



Michael Paaske, formand

Adoption & Samfunds kommentarer til undersøgelsens enkelte sider og punkter:

Side 6, nederst: DIA har efter vores oplysninger allerede før år 2018 gjort myndighederne opmærksomme på, at en fortsat nedgang i antallet af ansøgere og adoptioner ville udfordre organisationens drift.

Side 7, øverst: Det anfægtes, at tilsynets arbejde i praksis kan siges i alle henseender at have været til barnets bedste.

Side 8, nederst: Adoption & Samfund har indsendt bemærkninger til høringen om adoptivfamiliens forhold og imødeser nu at høre fra Ankestyrelsen.

Side 9, midt: Adoption & Samfund læser dette afsnit således, at det også er Ankestyrelsens holdning, jf. opdraget for undersøgelsen, at der fortsat skal være international adoption til Danmark, og det finder vi er meget positivt.

Side 12, øverst: Det bemærkes, at ISS, hvis indsatser generelt er særdeles anerkendelsesværdig, i realiteten arbejder for og finansieres (i hvert fald delvist) af centralmyndighederne i de lande, der modtager børn til adoption fra udlandet, således også Danmark. Det er i øvrigt påfaldende og kan undre, at ISS angiveligt af Ankestyrelsen er blevet bedt om at rette i sin oprindelige rapport, se ISS rapport, side 3.

Side 12, midt: Valget af lande, som Ankestyrelsen har valgt at besøge/undersøge/indsamle viden fra undrer, idet især Frankrig vel næppe kan karakteriseres som foregangsland på noget område indenfor international adoption. Island nævnes alene med en enkelt sætning til trods for, at Adoption & Samfund gentagne gange gennem de seneste år adskillige gange har påpeget, at en model som den islandske synes at være særdeles velfungerende, baseret på gensidig tillid og uden den økonomiske usikkerhed, da størsteparten af driften finansieres af den islandske stat.

Side 20, midt: Adoption & Samfund har tidligere givet udtryk for det, og vi undrer os fortsat over, at ingen ønsker at undersøge årsagerne til det faldende antal internationale adoptioner, især i lyset af, at faldet i antallet af adoptioner til de tolv største lande, herunder Danmark jf. note 15, er væsentligt mindre dramatisk end faldet er i Danmark.

Side 21, midt: Se kommentar ovenfor. Fra 43.000 børn i 2004 til 28.000 børn i 2017.

Side 24, øverst + nederst: Adoptions & Samfund er enig i, at det ikke er en mulighed at hæve adoptionsgebyrerne i bestræbelserne på at skabe en bæredygtig model, og at der er et behov for, at staten subsidierer hovedparten af omkostningerne ved formidlingen.

Side 25, nederst: Kontinuitet i formidlingsarbejdet, også henset til DIA's ekspertise og erfaring, er det altafgørende argument for ikke at underlægge adoptionsformidlingen en statslig model.

Side 26, midt: Adoption & Samfund er fuldstændig enig i, at der er en meget betydelig risiko og usikkerhed forbundet med at placere den internationale adoptionsformidling i en statslig myndighed, da det er en uprøvet struktur, ikke alene i dansk sammenhæng men også globalt, da en sammenlignelig model ikke kan findes andetsteds i verden, jf. også vores hovedkommentarer ovenfor i tekstafsnittet.

Side 28, tabel: Adoption & Samfund går ind for en (næsten) fuld statslig finansiering, men er indstillet på at acceptere model b) hvor staten afholder de ikke-formidlingsbaserede omkostninger.

Side 30, midt: Sikkerheden for den kommende og nuværende ansøgere er afgørende, og der bør naturligvis opstilles rimelige overgangsmodeller, når en overgang til en statslig finansieret model er besluttet, eller i bedste fald straks, da mange kommende ansøgere og adoptanter vil spekulere i de forventede lavere udgifter.

Side 31, midt: Efter Adoption & Samfunds opfattelse ville det klæde Ankestyrelsen også at se indad, idet ansvaret for dette dysfunktionelle samarbejde næppe alene kan påvises at være DIA's.

Side 32, midt: Det undrer Adoption & Samfund, at adoptionsrelateret hjælpearbejde, som også findes i de andre lande i Norden, og som klart er adskilt fra den direkte adoptionsformidling, problematiseres, også fordi der, som det fremgår af undersøgelsen, ikke er fundet en fælles international løsning. Adoption & Samfund mener, at der også fremover bør være muligheder for denne form for støtte.

Side 33, nederst: Det er Adoption & Samfunds opfattelse, at det såkaldte tekniske PAS, ligeledes bør finansieres af staten, eventuelt ved en symbolsk brugerbetaling.

Side 36ff og side 43ff: Som tidligere nævnt ovenfor i tekstaftsnittet, finder vi det umuligt at forholde os til de af EY udførte beregninger mv., da disse er blevet mørklagt.

Side 38, midt + nederst: En umiddelbar omgående gebyrstigning på knap 40.000 kr. er helt uantagelig, og den vil yderligere forværre situation og dermed ødelægge fremtiden for international adoption til Danmark.

Side 40, øverst: Adoption & Samfund mener, at disse opgaver (teknisk PAS, arkivdrift mv.) er en statslig opgave, og udgifterne hertil skal ikke fortsat væltes over på de stadig færre ansøgere og adoptanter.

Side 42: Undersøgelsen synes dermed at "dumpe" den nuværende model, heri er vi ganske enige.

Side 47 nederst og 48 øverst: Det er for Adoption & Samfund fuldstændig urealistisk at forestille sig en så stor stigning i antallet af ansøgere, at der måtte opstå en "ubalance", som undersøgelsen nævner.

Side 48, nederst: Det konkluderes, at en fuld statslig finansieret model medfører et ændret behov for tilsyn, og dermed let øgede omkostninger. Det er for Adoption & Samfund helt urealistisk at forestille sig, at tilsynet på nogen måde kan blive større end det er i dag. DIA har tidligere til undersøgelsen oplyst, note 7, side 12, at en fortsættelse af det nuværende tilsyns meget indgribende omfang vil kræve ansættelse af yderligere en jurist, bare for at opretholde det nuværende niveau.

Vi mener, at de mange millioner, der årligt anvendes kunne finde bedre anvendelse. Man bør arbejde på at genetablere et tæt og tillidsfuldt samarbejde, ganske som man har i Island, se tekstaftsnittet ovenfor. Ankestyrelsen opfordres desuden til nærmere at redegøre for, hvorledes et sådan "lettere øget" tilsyn skal udmøntes i praksis, givet den aktuelle situation på adoptionsområdet i Danmark.

Side 55, øverst: Vi kan tilslutte os forslaget om at sidestille de ansøgere, der allerede er begyndt på adoptionsprocessen med de ansøgere, der påbegynder processen, efter de nye regler er trådt i kraft. Herved mindskes også risikoen for en eventuel spekulation i adoptionsansøgningstidspunktet.

Side 58, øverst: Adoption & Samfund er enig i, at ansvaret for nationale adoptioner bør placeres under DIA, så der sikres en så ensartet proces, ensartet forberedelse af de kommende adoptanter mv. som muligt.

Side 66, midt: Hvordan kan Ankestyrelsen vurdere, at det ikke er umuligt at opretholde og etablere et omfang af samarbejdsrelationer, der proportionalt harmonerer med antallet af godkendte adoptionsansøgere, når Ankestyrelsen absolut ingen erfaring har med adoptionsformidlingsopgaven, bortset fra tilsyn. Vi opfordrer Ankestyrelsen til at dokumentere denne påstand.

Side 66, nederst: Hvordan kan ISS vurdere, at modviljen fra DIA's samarbejdspartnere vil aftage i takt med at kendskabet til den danske centralmyndighed forbedres? Adoption & Samfund må på baggrund af den hidtidige erfaring med Ankestyrelsens ageren i forhold til DIA's samarbejdspartnere på det kraftigste fraråde, at centralmyndigheden får til opgave at varetage nogen form for adoptionsformidling. Det vil være helt ødelæggende for det opbyggede samarbejde og de etablerede gode relationer mellem DIA og samarbejdspartnerne.

Side 69, midt og side 70, øverst: Som tidligere anført finder Adoption & Samfund det umuligt at forholde sig til de oplyste beregninger fra EY. Det forekommer dog noget højt sat, at den samlede omkostning i en overgangsfase skulle beløbe sig til mellem 24.6 og 37.6 mio. kr. Ankestyrelsen opfordres igen til at fremlægge EY's bagvedliggende kalkulationer.

Side 71, øverst: Adoption & Samfund vurderer, at ulemperne ved en statslig formidlingsstruktur er så væsentlige og overstiger fordelene på en sådan måde, at det må frarådes at arbejde imod en sådan model.

Side 71ff, afsnit 4.3: Adoption & Samfund har vanskeligt ved at forestille sig, at disse adoptioner på nogen måde kan være økonomisk bæredygtige endsige forsvarlige ud fra et juridisk og etisk, moralsk perspektiv. Vi mener ikke, at der findes et reelt alternativ til en NGO, der sikres økonomisk bæredygtighed. Skulle den nuværende organisation mod forventning ophøre med at eksistere i en statslig finansieret model, må centralmyndigheden operere med et sikkerhedsnet, der kan sikre, at igangværende sager færdiggøres, og såfremt en alternativ organisering ikke kan findes, sikre en forsvarlig afslutning af adoptioner til Danmark.

Centralmyndigheden må desuden sikre, at der fortsat gives PAS tilbud til adopterede og deres familier, livslangt, og at det tekniske PAS område videreføres i et statsligt regi, så adoptanter og adopterede ikke efterlades i et ingenmandsland.

Side 74, øverst: DIA og Adoptionsnævnet har udtrykt betænkeligheder ved konstruktionen. Adoption & Samfund er helt enige heri.

Side 76ff, afsnit 4.4 om ændret ansvarsfordeling: Adoption & Samfund erklærer sig enige i, at man med god grund kan overveje en ændret opgavefordeling på visse felter af adoptionsområdet, herunder især ansvaret for at indhente viden om de generelle (børne-) forhold i oprindelseslandene, og den konkrete (børnebeskyttelses-) lovgivning i landene.

Side 80ff, tilsyn: Det er Adoption & Samfunds generelle opfattelse, at der naturligvis skal føres tilsyn med et så vigtigt og følsomt område som international adoption. Det er dog samtidig vores vurdering, at det nuværende ekstraordinære tilsyn har nået et monstrøst omfang og har fået en form for selvforstærkende effekt, hvor f.eks. besvarelser fra DIA på spørgsmål fra tilsynet, blot medfører nye og endnu mere detaljerede spørgsmål, uden tilsynsmyndigheden forstår eller viser indsigt i eller endog respekt for, at der er grænser, ikke mindst kulturelle, for hvor langt en dansk tilsynsmyndighed kan tillade sig at fremture i et land, der er helt og aldeles fuldstændig uden for dets jurisdiktion.

Eksemplerne herpå er desværre mange, og det har i høj grad besværliggjort DIA's arbejde med at opretholde de gode formidlingskontakter. Det samme gælder omfanget af det økonomiske tilsyn, der f.eks. med de krævede kvartalsvise regnskaber til revisionsvirksomhed nærmer sig revisions- og

regnskabsvilkårene for børsnoterede selskaber, og det kan ikke være meningen, det er trods alt en NGO, vi har med at gøre.

Side 83ff: Det siger sig selv, at vælges en fuld statslig finansieret model, må de nærmere betingelser for anvendelsen af driftstilskud fremgå af en autorisationsaftale. Igen, vi henleder opmærksomheden på den islandske model, hvor dette synes at kunne foregå i et tæt og tillidsfuldt samarbejde mellem den formidlende organisation og centralmyndigheden, i dette tilfælde justitsministeriet.

Side 87, nederst og side 88: Adoption & Samfund er ikke enige i, at Ankestyrelsen bevisligt har anvendt sin viden på adoptionsområdet som garant for, at adoptioner til Danmark sker til barnets bedste. Ankestyrelsen opfordres til at konkretisere denne påstand. Hvilke konkrete dele af det skærpede tilsyn har bevisligt været til barnets bedste?

Ankestyrelsen opfordres ligeledes til at dokumentere, hvori tilsynets "nye tilgange til formidlingsarbejdet" har hjemmel, og hvor det har udgangspunkt i barnets bedste og hvordan det kan have en forrang for DIA's ubestridelige mangeårige erfaring med alle aspekter af adoptionsarbejdet.

Det er Adoption & Samfunds opfattelse, at adoptionsarbejdet bedst kan opleves og vurderes, hvor det reelt foregår, og ikke fra en centralmyndigheds (naturligt nok) meget juridiske og formelle udgangspunkt. Ankestyrelsen opfordres desuden til at dokumentere, hvor og i hvilket omfang man oplever, at DIA ikke efterlever konventionen. Hvilke "nye internationale retningslinjer" mener Ankestyrelsen, at DIA ikke lever op til eller forstår?

Side 88, midt: Adoption & Samfund ønsker oplyst om den kontraproduktive rollefordeling alene skal tilskrives den formidlende organisation? Kan man forestille sig, at også Ankestyrelsens ageren som tilsynsmyndighed giver plads til forbedring?

Side 88, nederst: Skal afsnittet læses således, at tilsynsmyndigheden har savnet skrapere og mere indgribende sanktionsmuligheder over for DIA, en privat NGO med en ulønnet bestyrelse? Forklaring udbedes.

Side 89, øverst: Hvilke eksempler er der på, at DIA har handlet i strid med de fastsatte regler for formidlingsarbejdet?

Side 90, midt: Det bedes oplyst, i hvilket omfang den nævnte undervisning, som ISS foretager, ligeledes omfatter de meget vigtige kulturelle forskelle og udfordringer, der oftest er mellem oprindelseslandets og den danske oplevelse af en god og konventionskonform adoptionsproces.

Side 92ff: Adoption & Samfund er velvidende om, at der findes en række gråzoner, men det er samtidig vores opfattelse, at adoptionsrelateret hjælpearbejde bør kunne fortsætte som hidtil, indtil der findes en international (bedre) model herfor, idet det bemærkes, at de øvrige nordiske lande efter det oplyste fortsætter med tilsvarende hjælpearbejder.

Side 105ff: Området for teknisk PAS er kommenteret i tekstafsnittet ovenfor. Adoption & Samfund mener, at ansvaret for dette område jf. de internationale konventioner påhviler staten. Derfor bør der findes en model, hvor hjælp og rådgivning til at søge rødder, finde oplysninger om biologisk slægt mv. ikke skal finansieres af de nuværende eller kommende adoptanter. Området bør være statsligt finansieret, eventuelt med en symbolsk brugerbetaling. Som i Norge, bør ansvaret for arkiver mv. påhvile centralmyndigheden, herunder en fremtidig digitalisering af samtlige +20.000 adoptionsager. Der bør omgående iværksættes en digitalisering af samtlige sager.

Eksempler på Adoption & Samfunds breve, kronikker, henvendelser mv.:

Kronik, bragt i Jyllandsposten, 9/12-2019

Fra verdens bedste adoptionssystem til verdens dyreste kontrolsystem

Af Michael Paaske, formand for Adoption & Samfund

Danish International Adoption (DIA) meddelte torsdag, at man fra årsskiftet ophører med at optage nye ansøgere på venteliste, fordi der mangler økonomisk sikkerhed for, at sagerne kan gennemføres. Det finder vi stærkt bekymrende.

Der var engang, hvor Danmark var blandt de bedste i verden til adoption. I dag er det sådan, at vi i Danmark betaler mere end 5 millioner årligt til ekstraordinær kontrol af ca. 40-50 adoptionssager om året. Det samlede beløb til tilsynet løber op i mere end 20 millioner kr. uden at en eneste adoptionssag er blevet stoppet. Det er uheldigt.

Antallet af adoptioner er faldet med 61 procent fra 174 børn i 2013 til kun 68 børn i 2018, og faldet fortsætter i år til ca. 45 børn. Mange, som ønsker adoption, bliver ikke godkendt, blandt andet fordi kravene til adoptanter er skærpede til det yderste. For meget mener vi i Adoption og Samfund. En anden del af årsagen er, at mange fravælger adoption, fordi det er for dyrt, mellem 165.000 kr. og 293.000 kr. koster det i dag. Endelig er det naturligvis også langt nemmere i dag, med medicinsk behandling at opnå graviditet.

i 2016 vedtog et bredt flertal i Folketinget at international adoption fortsat skulle være en god mulighed for at stifte familie i Danmark. Men på baggrund af udviklingen på adoptionsområdet aftalte partierne i 2018, at der skulle arbejdes på at finde en mere bæredygtig model på adoptionsområdet og Ankestyrelsen, som har tilsynet, gik i gang med dette arbejde.

En lukket kreds af embedsfolk

Som interesseorganisation for ca. 2.500 medlemsfamilier måtte vi bestyrkede se på, at dette afgørende analyse- og udviklingsarbejde foregik i en hermetisk lukket embedsmandskreds i Ankestyrelsen, og blev udført af embedsfolk, der udelukkende er beskæftiget med at føre tilsyn. Ankestyrelsen valgte, til vores store overraskelse, ikke at inddrage de vigtigste adoptionseksperter, hverken den formidlende organisation Danish International Adoption (DIA) eller os i Adoption og Samfund, som repræsenterer de adopterede og adoptanter i Danmark.

Frem for at vælge åbenhed og inddragelse nægtede Ankestyrelsen os indsigt i høringsens første del og i den rapport, som styrelsen har bestilt hos International Social Service (ISS). Dette betragtede vi som helt unødvendig hemmeligholdelse og derfor klagede vi den 26. juni 2019 til Folketingets Ombudsmand.

Klagen blev heldigvis hørt og har medført en delvis åbning, men nu må vi ikke se den anden del af høringen og den endelige ISS-rapport. Derfor har vi igen klaget til Ombudsmanden.

Vi tror ikke på en statslig model

Så vidt vi forstår, kan der blive tale om at indføre en statslig formidlingsmodel. Med fare for at skyde gråspurve med kanoner føler vi os nødsaget til her, i fuld offentlighed, at give vores holdning til kende. Skulle anbefalingen fra Ankestyrelsen falde ud til en statslig model, vil vi give følgende advarsel:

For det første er der ikke er dokumentation for, at en statslig model kan fungere. Der findes ikke et eneste land i verden, som vi kan sammenligne os med, der har en sådan model. Skulle en statslig model komme på tale vil vi derfor sige, at vi finder det uansvarligt at indføre en ny model, der ikke er dokumentation for, kan fungere. Vi må også påpege, at en lang række lande ikke ønsker at samarbejde direkte med en statslig myndighed, men tværtimod kræver at samarbejdet sker med en NGO, som den nuværende danske organisation DIA.

Hvis vi var blevet inviteret til at give input, ville vi også have understreget at international adoption kræver de helt rette kulturelle, sociale og faglige kompetencer. Vi ville have sagt, at disse kompetencer ikke er tilstede i Ankestyrelsen. Som navnet antyder arbejder Ankestyrelsen primært med ankesager, men er af uforklarlige årsager blevet tildelt tilsynet på adoptionsområdet. En forvaltning af tilsyn, som i øvrigt er blevet kritiseret af nogle af vores samarbejdslande, fordi danske embedsmænd blander sig i landenes interne processer, regler og sædvaner. Vi kan roligt kalde det elefanten i en glasbutik.

Endelig ville vi, hvis vi blevet spurgt, have anbefalet at adoption blev flyttet til Udenrigsministeriet, hvor man har lige præcis den erfaring og viden, der matcher de særlige behov, der er brug for på adoptionsområdet. Det vil sige indsigt i kulturforskelle og gode/dybe relationer mellem lande.

Vi tror på den islandske model

Vi ønsker at fastholde den nuværende model, hvor det er en uafhængig NGO, som står for formidling af adoptioner i Danmark.

Vi foreslår at gøre det billigere for ansøgerne og også at skabe større gennemsigtighed for ansøgerne. Giv den formidlende organisation tilliden tilbage med en økonomisk ramme, der rummer samtlige faste omkostninger til adoptionerne. Ansøgerne bør kun bære de direkte og variable omkostninger, dvs. typisk rejse- og ophold mv. i oprindelseslandet.

Vi er inspirerede af den islandske model, der fungerer særdeles godt. Samarbejdet mellem den islandske formidlende organisation og Justitsministeriet i Island er baseret på gensidig tillid og ikke nidkærhed og overflødig kontrol. Dette blev blandt andet dokumenteret ved en adoptionskonference i Reykjavik i september måned.

De mere end 5 millioner kr. som vi årligt betaler til Ankestyrelsens ekstraordinære kontrol af ca. 40-50 adoptionssager svarer til næsten ca. halvdelen af DIA's årlige omsætning. Det er vanvittigt og må stoppes nu.

For os er det kun barnets tarv der tæller, og her i Danmark bør vi kunne give endnu flere børn, der ikke har bedre alternativer, muligheden for at få en god familie.

Kommentar, bragt i Politiken, den 17/12-2019:

Vi har ødelagt vores adoptionssystem

Af Michael Paaske, formand for Adoption & Samfund

Danish International Adoption (DIA) meddelte torsdag, at man fra årsskiftet ophører med at optage nye ansøgere på venteliste, fordi der mangler økonomisk sikkerhed for, at sagerne kan gennemføres. Det er stærkt bekymrende og vi frygter, at dette bliver enden for international adoption til Danmark.

Før var Danmark blandt de bedste i verden til adoption, og vores nordiske tilgang var eftertragtet af de lande som Danmark samarbejder med på adoptionsområdet. Vores rådgivning til familierne, før, under og efter adoptionen er enestående i verden.

I dag betaler vi mere end 5 millioner årligt til ekstraordinær kontrol af ca. 40-50 adoptionsager om året. Det samlede beløb til tilsynet med adoptioner løber op i mere end 20 millioner kr. uden at en eneste adoptionsag er blevet stoppet. Vi finder det uhørt at bruge så mange penge på at kontrollere, penge, som kunne være brug på at adoptere.

Antallet af adoptioner falder fra 174 børn i 2013 til 68 børn i 2018, og faldet fortsætter i år til ca. 45 børn. Færre bliver godkendt, faktisk får ca. halvdelen af alle ansøgere nu afslag, mod 21% i 2016. Kravene til adoptanternes ressourcer er blevet skærpede til det yderste. Det er alt for dyrt, det koster faktisk i dag mellem 165.000 kr. og 293.000 kr. at adoptere et barn, der er født i udlandet. Hertil kommer rejse- og opholdsmkostninger, der varierer fra land til land.

i 2016 vedtog et bredt flertal i Folketinget, at international adoption fortsat skulle være en god mulighed for at stifte familie i Danmark. Men på baggrund af udviklingen på adoptionsområdet og den derved opståede økonomiske udfordring aftalte partierne i 2018, at der skulle arbejdes på at finde en mere bæredygtig model på adoptionsområdet. Ankestyrelsen, som har tilsynet, gik i gang med dette arbejde.

Vi må nu højlydt kritisere, at dette afgørende og vigtige arbejde foregår i en hermetisk lukket embedsmandskreds i Ankestyrelsen, og den bliver udført af embedsfolk, hvis hovedopgaver udelukkende er at føre tilsyn og behandle klagesager. Frem for at vælge åbenhed og inddragelse har Ankestyrelsen nægtet os og de andre organisationer for adopterede indsigt i høringen. Dette betragter vi som helt unødvendig hemmeligholdelse, som vi har klaget til Folketingets Ombudsmand over.

Så vidt vi forstår, kan der blive tale om at indføre en statslig formidlingsmodel. Skulle det blive tilfældet, vil vi give følgende advarsel: Der er ingen dokumentation for, at en statslig model kan fungere. En lang række lande vil ikke samarbejde direkte med en statslig myndighed, for de kræver at samarbejdet sker med en NGO, som fx den nuværende danske organisation DIA. International adoption kræver desuden de helt rette kulturelle, sociale og faglige kompetencer. De findes ikke i Ankestyrelsen. De kunne findes i Udenrigsministeriet, som er en mere oplagt placering af det overordnede ansvar for international adoption.

Vi ønsker at fastholde den nuværende model, hvor det er en uafhængig NGO, som står for formidling af adoptioner i Danmark. Vi foreslår at gøre det billigere for ansøgerne. Giv den formidlende organisation tilliden tilbage med en økonomisk ramme, der rummer samtlige faste omkostninger til adoptionerne. Ansøgerne bør kun bære de direkte og variable omkostninger, dvs. typisk rejse- og ophold mv. i oprindelseslandet.

Vi er inspirerede af den islandske model, der fungerer særdeles godt. Samarbejdet mellem den islandske formidlende organisation og Justitsministeriet i Island er baseret på gensidig tillid. De mere end 5 millioner kr. årligt til Ankestyrelsens ekstraordinære kontrol af ca. 40-50 adoptionsager i Danmark svarer til næsten ca. halvdelen af DIA's årlige omsætning. Det er vanvittigt og må stoppes nu.

Der har været meget omfattende negativ fokus på baggrund af to sager, der var meget omtalte i medierne for 4-5 år siden. Det har fyldt meget i debatten, og det er klart at disse skal belyses og undersøges. Det kan dog konstateres, at til trods for grundige undersøgelser har man, så vidt vi er

orienteret, ikke kunne finde fejl eller lovovertrædelser hos den danske formidlende organisation i disse sager.

Men adoption er en intervention der medvirker til at give børn der ikke har anden mulighed en chance for at få en familie og en fremtid. Sammenholdt med plejeaanbringelse og andre former for social intervention har adoption vist sig at være et godt alternativ til at sikre at børn får en tryk opvækst og kan udleve de potentialer de var sat i livet med. Adoption og international adoption bør være en mulighed. Der er fortsat børn der, mens vi skriver denne kronik, ikke overlever ophold på børnehjem – så længe det er tilfældet skal adoption være en mulighed. Hvis der er adoptioner der ikke går som ventet skal det naturligvis undersøges og vi skal lære af dette, hvilket vi har gjort gennem årene. Også ved at der er kommet saglig kritik frem. Men beklageligvis er meget kritik ikke underbygget og hviler på enkelt sager der har fundet mediernes lys fordi de er gode historier. Er vore politikere helt klar over hvordan en adoptionsproces forløber og den kontrol der er vedhæftet en sådan proces i dag?

Sammenligner vi nedgangen i Danmark med de andre nordiske lande, er det tydeligt, at den har været størst i Danmark, og det kan være et eksempel på, at negativ omtale ikke fremmer antallet af ansøgere. Samtidig mener vi, at det er særdeles ærgerligt, at en god sag, nemlig at finde en familie til et barn, der ikke har en familie i sit hjemland, nedgøres som systematisk dansk undertrykkelse af fattige lande. Enhver, der har sat sine ben på et børnehjem ude i verden ved, at sådan forholder det sig ikke.

For os er det kun barnets tarv der tæller, og her i Danmark bør vi kunne give endnu flere børn, der ikke har bedre alternativer, muligheden for at få en god familie.

Henvendelse til Social- og indenrigsminister Astrid Krag, 28/6-2019:

Social- og indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Låsby, den 28. juni 2019

Har international adoption en fremtid i Danmark?

Kære Astrid Krag,

Først og fremmest vil vi gerne benytte lejligheden til at lykønske dig med udnævnelsen. Vi glæder os meget til et godt og konstruktivt samarbejde med henblik på at sikre, at adoptioner i Danmark altid gennemføres med barnets bedste for øje.

På baggrund af et faldende antal adoptioner og et faldende antal ansøgere til international adoption i Danmark er økonomien på adoptionsområdet kommet under et meget betydeligt pres. Det er vores opfattelse, at der kan være flere forskellige årsager til faldet i antal adoptioner og ansøgere, men at den store økonomiske omkostning på op imod 300.000 kr. for at adoptere, selvsagt spiller en væsentlig rolle.

Vi må i den forbindelse henlede din opmærksomhed på en igangværende undersøgelse, igangsat af og forankret i Ankestyrelsen (AST). Undersøgelsen er foranlediget af, at Danish International

Adoption (DIA) har meddelt AST, at de akut har brug for flere driftsmidler til at kunne gennemføre igangværende og fremtidige adoptionssager. Det fremgår af kommissoriet for undersøgelsen og tidsplanen, at AST om kort tid skal komme med deres forslag til en økonomisk bæredygtig model for international adoption til Danmark.

Det kan konstateres, at hverken AST eller departementet har fundet det nødvendigt allerede fra begyndelsen af året at inddrage adoptanter og adopterede i noget så afgørende, som at skabe en ny bæredygtig struktur på adoptionsområdet. Senest har Ankestyrelsen ved brev af 20. maj 2019 afvist at give Adoption & Samfund indsigt i en rapport, som er bestilt ved International Social Service (ISS). Det bekymrer os rigtigt meget, at alt dette arbejde foregår uden en grundig involvering af adopterede og adoptanter. Til din yderligere orientering vedlægges vores forskellige henvendelser til den daværende Børne- og Socialminister Mai Mercado m.fl.

Vi er kort sagt meget bekymrede for, om international adoption har en fremtid i Danmark? I denne forbindelse ville det glæde os, om du kunne afse tid til en drøftelse.

Jeg vil glæde mig til at høre fra dig.

Med venlig hilsen

Michael Paaske
Formand, Adoption & Samfund
mjp@adoption.dk
23 89 71 51